

Sisällys

ESIPUHE	7
EDITION TOIMITUSPERIAATTEET	9
Näytelmätekstien toimitusperiaatteet	9
Kommentaariviitteiden toimitusperiaatteet	11
PORVARISTON NOUSU, PIENOISNÄYTELMÄ JA KIVI • <i>Pentti Paavolainen</i>	14
Kaupunkilaiskomediat ja tapakritiikki	15
Säätyjännitteet ja suomalainen pienoisenäytelmä	19
Maalarinkisällit ja ylioppilaat – kaksi harrastajateatteria	24
Isänmaan historia pienoisenäytelmissä	27
KIVEN PIENOISKOMEDIOIDEN JULKAISUHISTORIAT • <i>Sakari Katajamäki</i>	33
<i>Kihlauksen</i> ensimmäiset laitokset	33
<i>Leon ja Liinan tie A. Kiven valittuihin teoksiin</i>	37
<i>Selman juonet</i> Kiven julkaisusuunnitelmissa	41
Näytelmien myöhemmät laitokset ja käännökset	43
KIHLAUS – YKSINÄYTÖKSINEN KOMEDIA • <i>Jyrki Nummi</i>	47
Virikkeet, tekstityyppi ja laji	49
Kieli ja tyyli	53
Henkilöt	56
Juoni	61
Hyvien ihmisten juhla	71
LEO JA LIINA – YKSINÄYTÖKSINEN NÄYTELMÄ • <i>Juhani Niemi</i>	76
Tulkinnan lähtökohdat	77
Näyttämö ja pohjatekstit	81
Laji	84
Kieli ja tyyli	87
Henkilöt	89
Rakenne	94
Kohti modernia	100
SELMAN JUONET – KAKSINÄYTÖKSINEN NÄYTELMÄ • <i>Pentti Paavolainen</i>	101
Keskeneräisyyden ongelma	103
Virikkeet ja pohjatekstit	105
Tulkinnan lähtökohdat	107
Lajit ja rakenne	108
Kieli ja tyyli	113
Henkilöt	115
Achilles Fokaksen kohtalo	120
Maailmankatsomusten murroksessa	124

KIVEN KOMEDIOIDEN KIELI: HERRASVÄEN PUHETTA JA

KYÖKKISUOMEA • *Petri Lauerma* 127

Suomalaisen kaupunkipuhekielen synty 127

Aikalaisasenteita ja näiden taustoja 129

Kihlauksen ruotsalaisuuksista ja niiden tehtävästä 130

Selman juonten kyökkisuomalaiset juonteet 135

Herkkäkorpainen Kivi 138

KIVEN PIENOISKOMEDIAT NÄYTTÄMÖLLÄ JA

VALKOKANKAALLA • *Pentti Paavolainen* 140

Kihlaus teatterissa 140

Kihlaus oopperana 147

Kihlaus valkokankaalla • *Kimmo Laine* 149

Leo ja Liina näyttämöllä 152

Selman juonet näyttämöllä 156

Kiven pienoiskomedioiden asema 161

KIHLAUS. KOMEDIA 1:SSÄ NÄYTÖKSESSÄ 163

LEO JA LIINA. NÄYTELMÄ YHDESSÄ NÄYTÖKSESSÄ 183

SELMAN JUONET. NÄYTELMÄ 2:SSA NÄYTÖKSESSÄ 211

LIITTEET 251

Editiossa käytetyt erikoismerkit ja lyhenteet 252

Kihlauksen tekstiin tehdyt muutokset 254

Kihlauksen käsikirjoituksen tekstikerrostumat 257

Kihlauksen käsikirjoituksen ja ensipainoksen erot 261

Leon ja Liinan tekstiin tehdyt muutokset 266

Selman juonten tekstiin tehdyt muutokset 267

Selman juonten tekstikerrostumat 270

Selman juonten lyhyempi käsikirjoitus 285

Selman juonten käsikirjoitusten väliset erot 314

Kihlauksen, *Leon ja Liinan* ja *Selman juonten* laitokset, käännökset ja elokuvasovitukset 328

Aleksis Kiven elämä • *Ossi Kokko ja Minna Maijala* 339

Aleksis Kiven tuotanto 341

Lähteet 342

Sananselitysten hakemisto 359